

A. Peelland " 73/2

Helmond's Heemkroniek

Heemkundekring "Peelland"

HELMONDS HEEMKRONIEK

Jaargang 1979 nr. 2

juli

Heemkundekring PEELLAND Helmond

secretariaat: Mevr. Söhngen - van Gotum
Dr. Ariënslaan 19
5707 CX Helmond
tel. 23946.

redactie J. Senders
Gitaarstraat 10
5702 SW Helmond
tel. 40186.

HEEMMEMORIE

Overleden: De zeergeleerde heer Dr. Hub. J. van Doorne
uit Deurne.

Op zaterdag 9 juni bracht een groep van bijna 50 Heemkunde-
leden een bezoek aan Den Bosch.

Daar werden achtereenvolgens de restauratiewerken aan de
St. Jan bezocht en het Noord-Brabants museum.

Men was zeer enthousiast over het boeiende programma
met name de tentoonstelling " Het beleg van 's-Hertogen-
bosch in 1629 ", sprak erg aan.

Deze expositie loopt nog tot en met 19 augustus en voor
degenen die op 9 juni verhinderd waren is het beslist de
moeite waard er een vrije dag aan te spenderen.

Het museum is gevestigd Bethaniastr. 4 en is geopend:
maandag t/m vrijdag 10-17 uur en zaterdags en 's zondags
van 13-17 uur. Toegang gratis.

Speuren in archieven levert vaak verrassende gegevens op. De volgende bijdrage van Ad Otten uit Gemert kan dat aantonen.

VOETVAL VAN LIEVEN LUCASZOOM VAN GASSEL

Op 26 januari 1578 verscheen voor de Gemertse schepenbank zekere Livinus, de zoon van Lucas van Gassel, om zich te verzoenen met de familie van wijlen Joost Jansz. van de Zande.

Lieven lucaszoon van Gassel had, zoals in de Gemertse schepenprotocollen werd geschreven, "zich misgaan in eenen manslag ende nederslag aan den persoon van wijlen Joosten Jansz van de Zande". (1).

Alleen al het feit dat hier de naam opduikt van Lucas van Gassel prikkelt de belangstelling. Was deze "misdadige" Livinus van Gassel een zoon van de Lucas van Gassel die in de 16e eeuw naam maakte als landschapsschilder?

Uit de inhoud van de Gemertse schepenakte blijkt dat dat niet het geval is. Op 26 januari 1578 verscheen namelijk ook Lucas van Gassel, de vader van Lieven, voor de Gemertse schepenen en dat terwijl Lucas van Gassel de schilder al rond 1560 te Brussel zou zijn overleden. (2).

De Lucas van Gassel die in 1578 te Gemert verschijnt om zijn zoon te helpen vrijwaren van verdere vervolging is wellicht een neef van de schilder. (3).

Om de hier genoemde "Van Gassels" op de juiste plaats in te voegen in de genealogie van de Helmondse familie van Gassel is het nodig nog wat meer te weten over diens familie. Van belang is het daarom een opsomming te geven van "vrienden en magen" van Lieven Lucasz van Gassel; behalve Lucas, de vader van de misdadiger, verschenen verder voor de schepenen zekere Henrick van de Zeylberch, Peter, zijn broeder "des mysdadigen sijnen oomen", Niclaes die Valckenaer, Willem Peters, Heer Henrick Sprengers, Willem van Merenvoert en nog vele andere "goede mannen".

Interessant is zeker ook de penitentie van toen. Lieven Lucasz van Gassel moest naar oud gebruik een zogenaamde "voetval" doen tot Bakel, hij moest daar 30 zielemissen voor de overledene laten opdragen en een wassen kaars van een pond offeren.

Natuurlijk moest Lieven ook de weduwe van het slachtoffer in geld en natura tegemoet komen.

Op marktdagen, in dorpen en steden zowel binnen als buiten Brabant mocht Lieven van Gassel voortaan in geen enkele herberg nog een kannetje drinken.

Om moeilijkheden te voorkomen werd hem het drinken bovendien ontzegd wanneer, in welke herberg dan ook, een vriend of verwant van het slachtoffer aanwezig was.

Curieus is verder de bepaling dat Lieven Lucasz van Gassel gedurende de tijd van vier jaar "aen gheen zijde vanden kercken van Helmont moest wonen en niet of omtrent der straaen alhier (= Gemert) aencomende van Scheepstel of Binderen aff....."

Ad Otten - Gemert.

NOTEN:

(1) Rijksarchief 's Hertogenbosch, Schepenregister Gemert
R110 folio 139-139 v.

(2) Lucas van Gassel overleed te Brussel omstreeks 1560.

Dit werd geschreven door Jac. Heeren:

J. Heeren, De Helmondse familie van Gassel,

Taxandria 1940, blz.89-93

(3) Dat de beide Lucassen van Gassel neven van elkaar waren zou opgemaakt kunnen worden uit het artikel van Jac. Heeren in Taxandria. Met name de "vermoedens" van Frenken in dat artikel vervat, zijn bepalend voor de hier geuite gedachte.

DE LEVENSLLOOP VAN DE ST. LAMBERTUSKERKDOOR DE EEUWEN HEEN. (II)

Nancy Dankers.

In 1588 werden 6 klokken gegoten door mr. Henrick van Trier met zijn knecht Jan. Er kwamen 1 grote, 1 middelgrote en 4 kleine klokken.

Het gieten gebeurde in de zomermaanden. De gietvormen werden in de kerk klaar gemaakt, maar het gieten gebeurde daar waar het capucijnenklooster stond; nu Den H'rd.

Men noemde het de klokkedries.

Men gebruikte de "spijs" van de gesmolten klokken; wat men tekort kwam werd bijgekocht. Er kwam toestemming van de abt van Floreffe om de grote klok een gewicht van 2400 pond te geven. De klepel mocht 76,5 pond wegen.

De grote klokken deden dienst als luidklok, de vier kleintjes vormden het carrillon (van qudrille: met zijn vieren).

In september 1588 werden de klokken geïnstalleerd.

De klokkegieter was achteraf niet zo blij met de opdracht. Het duurde liefst 4 jaar voordat de rekening door de kerkmeesters betaald werd. Daarvoor moest mr. Van Trier zijn knecht ook nog diverse malen naar Helmond sturen.

Wat de kerk zelf betreft werd in 1588 begonnen met de afhangen, de zijbeuken en de geruwkamer.

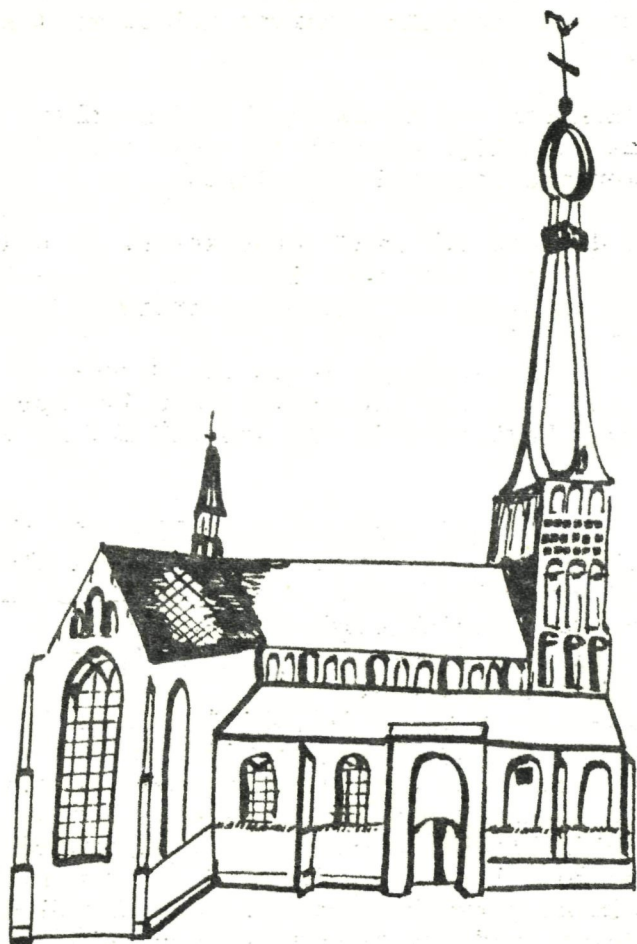
Het jaar daarop kwam het schip aan de beurt en ook de kruiskoren. In augustus kreeg mr. Thomas, de leiedekker opdracht met het dak te beginnen.

Nog altijd was er de procedure tussen de stad en de abt van Floreffe voor het hof van Brussel over de kosten van het herstel van de kerk. In 1596 kwam het vonnis over het geld, zodat de kerkebouwers tenminste wisten waar zij aan toe waren. Het priesterkoor werd opgebouwd en in 1597 consacreerde bisschop Masius 14 altaren.

Omdat er geld was kon men de kerk ook wat verfraaien.

Er werd een koperen godslamp aangekocht van Adrianus de Ketelaar. Deze hangt voor het zijaltaar van Maria.

In 1626 werd een zilveren godslamp gekocht; die hangt voor het zijaltaar van St. Lambertus.

Voormalige St. Lambertuskerk
Kopie.Voor schets van landmeter
Hendrik Verhees 1802

Er werden in de loop van de tijd nog vele mooie dingen aangekocht, maar of daarvan nog iets bestaat is mij niet bekend.

De Lambertuskerk heeft verschillende mooie antieke kazuifels en kelken, maar de herkomst daarvan heb ik niet kunnen achterhalen.

In 1606 had men ook een nieuw orgel laten maken, maar de kwaliteit was kennelijk niet al te best, want al na zeven jaar moest men aan reparaties beginnen.

Men mocht in de kerk ook graftombes kopen. Zo hadden de gegoeden van de stad hun doden in de kerk liggen. Er staat nog een grafsteen in het voorportaal van de kerk. Het opschrift luidt:

Hier leedt begraven heer Ioest van Broeckhoeven; Priester
sterfft int iaer ons Heeren 1612 den 11ⁿ April
Ende Antony Huyberts sterfft den 28ⁿ Mey A^o 1631.

In de jaren 1633 - 1634 werd het carrillon uitgebreid tot een echt klokkenspel. Er kwamen een heel stel klokken bij. Ene mr. Peter van Trier zorgde voor de klokken en mr. Jan de Backer van Coll installeerde het speelwerk. De klokken werden in Bommel (Maasbommel) gegoten en kwamen via Nistelrode naar Helmond.

Enkele kerkmeesters reisden in juli 1634 naar Ravenstein om te kijken hoe het speelwerk er uit zag.

De hele zaak werd in de kerk geïnstalleerd en uit Oischot kwamen enkele organisten om de klokken te keuren.

Drie van de vijf klokken werden echter afgekeurd en teruggestuurd naar Bommel om "uitgehouden" te worden. Toen zij weer naar Helmond gebracht waren, kwamen uit Eindhoven enige muzikanten om de klokken te keuren. Zij vonden het geluid uitstekend.

In mei 1635 werden nog 3 klokken uit Grave gehaald. Ook zij werden goedgekeurd.

Nu hingen er 15 klokken in de toren. Drie luidklokken en 12 klokken voor het klokkenspel.

In 1642 werden door Jan de Backer van Coll nog 150 noten aan het speelwerk toegevoegd.

De Protestantse Overheersing.

Op 11 juni 1648, toen de Helmonders nauwelijks uitgefeest waren over de Vrede van Munster kwam er een brief van kwartierschout Prouningh van Deventer. Hij beval de kerk te sluiten. De geestelijken moesten de stad verlaten.

Dit kwam de mensen wel koud op het lijf gevallen! Zij waren er niet erg gelukkig mee. Dat bleek toen de schout kwam controleren of zijn bevelen opgevolgd waren.

De kerk was nog niet gesloten en toen de kwartierschout er om de sleutels vroeg bleken die zoek te zijn.

Veel medewerking was er dus niet.

De kerk ging wel op slot, maar er bleven Rooms en in komen.

Men kan dat concluderen uit het feit dat in 1650 nieuwe sloten aan de kerkdeuren zijn gemaakt.

Ook op ander gebied werden bevelen genegeerd. De protestanten wilden de kerkschatten verkopen om er hun eigen vieringsbenodigdheden mee te bekostigen.

De katholieken verstopten echter hun kostbaarheden en wisten die niet over te dragen.

De protestanten spanden een proces aan dat na lange tijd in hun voordeel werd beslist. Heel wat kerkschatten werden openbaar verkocht.

De kerk was inmiddels door de protestanten vrij gemaakt van beelden en andere "paapse" ornamenten.

Er werd een consistoriekamer gebouwd en er kwam bij de preekstoel een hekwerk.

Aan enkele katholieken werd echter toegestaan een grafkelder voor zich in te richten.

Er mochten geen geestelijken in de stad zijn, maar zij waren er toch. Er werden missen opgedragen in primitieve huiskerkjes.

De protestanten zagen veel door de vingers, zij waren gebaat bij een rustige houding van de katholieken.

In 1672 vielen de Fransen Zuid-Nederland binnen. Dat was voor de katholieken een heuglijke gebeurtenis, want zij mochten nu een kerkschuur bouwen.

De toenmalige Heer van Helmond, Edmond van Cortenbach, stond hiervoor een stuk grond af aan de Kerkstraat.

Later stond op die plek het protestante kerkje, het gebouw waarin tegenwoordig het gemeentelijke archief is ondergebracht.

De meeste kerkschuren in de gewesten waren erg klein, maar de katholieken waren er blij mee.

In de Helmondse kerk stonden drie altaren: het hoofdaltaar, met daarnaast een altaar voor de H. Maria en eentje voor de H. Josef.

Er waren wat banken, biechtstoelen, een communiebank en zelf stond er een orgel.

De zorg voor de kerk berustte bij de broeders en de zusters van de orde van St. Franciscus en St. Norbertus.

Het gebouw was 115 rijnlandse voet lang, de ramen waren 10 voet hoog en de kerk was 6 voet breed. (een voet: 30cm.)

In 1682 verkocht de abdij van Floreffe het patronaatsrecht van de kerk te Helmond aan de abdij van Postel. De abt van het laatstgenoemde klooster kreeg ook de geldzorgen die zijn voorganger steeds in Helmond had gekend.

Vóór de reformatie had de abdij, vanwege het tiendrecht, onderhoudsplicht.

Na 1648 waren de tienden door de Republiek geïnd, waardoor de staat ook voor het onderhoud moest zorgdragen. Het werd de Staten-Generaal waarschijnlijk gauw te duur, zij stonden de tienden althans weer af aan de kloosterlingen.

De abdij van Postel lag buiten de gewesten van de Republiek der Verenigde Nederlanden, dus dat kon geen kwaad.

Echter, de kerk stond onder beheer van de gereformeerden.

Dat gaf extra stof tot conflicten over onderhoud en de bijdragen die elk der partijen moest leveren.

Die waren er al in 1654, 1670 en in 1693.

De protestanten zouden abdijschelden, bestemt voor onderhoud voor andere doeleinden gebruiken.

De abt van Postel bood aan zelf nodige reparaties te laten verrichten.

Zo wist hij zeker dat er geen geld voor andere zaken gebruikt werd.

Maar dat accepteerde de tegenpartij niet.

In 1706 besliste de Raad van State dat de abt voor alle kosten moest opkomen.

Maar toen men rekeningen indiende van reiskosten, gemaakt voor het bezoek aan een vergadering, weigerde de abt te betalen.

In maart 1730 kwam men tot een mondeling accoord, dat liep tot 1778.

Daarna kwam er een regeling waarbij de kerk zoveel mogelijk door de gebruikers bekostigd zou worden. Slechts tekorten zouden door de abdij worden aangevuld.

De kerk waar het allemaal om gaat werd gebruikt door de protestanten.

Het klokkenspel bleef in gebruik, de gemeente betaalde tenminste een klokkenist.

Er was ook een koster die zorgde voor het uurwerk. Hij moest de klok tweemaal per dag opwinden.

Als hij het vergat viel dat gauw genoeg op.

Het was een practisch man, die koster. Hij groef een kuil van 7 voet diep: " opdat het uurwerck sooveel te langer soudé loopen."

Het klokkenspel was op den duur nog slechts bij feesten in gebruik.

De klokken kregen diverse mankementen, in 1721 werd bv. de grote klok hergoten. De stadsregenten waren niet tevre- den, de klok woog nog maar 1920 pond. Tevoren woog hij echter 2400 pond!

Maar de abt van Postel, die de kosten moest dragen, maakte zich niet druk en de klok werd onveranderd in de toren ge- hangen.

Het opschrift van de klok: "De heer ende mr. Antony Molenmakers der beide rechten Doctor ende Advocaet het min doen hermaken in 1721. Joseph Petit me fecit.

In 1746 moest een zekere Paulus van Eysdonk er voor zorgen dat men ieder kwartier van het klokkenspel kon genieten.

De beiaard telde in die tijd 250 noten. Door Wilhelmus Hoeck werden er in de jaren 1786 - 1787 nog 250 aan toe gevoegd. Jaspar Sluyers breidde dat in 1794 nog met 30 noten uit.

Toen echter de toren en de beiaard in 1798 eigendom werden van de burgerlijke gemeente was hun beste tijd voorbij.

Al met al was de periode dat de kerk onder beheer van de protestanten stond voor het gebouw als zodanig niet best. De kleine groep gereformeerden gebruikte slechts een deel van de kerkruimte. Het niet gebruikte deel werd ook nauwelijks onderhouden.

Daarnaast waren er de voortdurende ruzies tussen diverse instanties over de onderhoudskosten.

Vaak werd er een proces om gevoerd, dat telkens de nodige tijd vroeg, waardoor nodige reparaties werden uitgesteld.

De katholieke bevolking groeide echter gestaag en de kerkshuur werd te klein.

De pastoor diende herhaaldelijk verzoeken in de kerk te mogen vergroten. Dat werd meestal niet goed gevonden, maar in 1786 lijkt er toestemming voor gegeven te zijn. We zien dan regelmatig rekeningen over aangebrachte vernieuwingen.

Het is waarschijnlijk een aardig gebouw geweest want later begrepen velen niet hoe men deze kerk, al was hij klein, ruilde tegen de grote kerk, waar zo weinig van over was.

In 1794 viel de "Fransche Noorder Armee" ook Helmond binnen.

De grote kerk deed een tijdlang dienst als paardenstal, de Fransen leken een voorkeur voor kerken te hebben als het om paardenstallen ging. Ook de Dom van Keulen, bijv. is een poos cavalerie-onderkomen geweest.

De regering van de Bataafse Republiek wist niet goed raad met de situatie in het zuiden. Een kleine groep, de protestanten, hadden grote kerken, terwijl een royale meerderheid van de mensen katholiek was en zich moest behelpen met schuurkerkjes. Vele katholieken eisten "hun" kerken terug en op verschillende plaatsen namen zij de kerkgebouwen eenvoudig in bezit.

In 1795 verklaarden representanten van de regering dat de kerken eigendom waren van de gehele gemeente, evenals de torens en de klokken. Zowel katholieken als protestanten hadden het recht de kerken te gebruiken.

In 1798 echter kregen bijna alle katholieken in de Meierij toestemming om de grote kerk te naasten. Ook de katholieken in Helmond lieten die kans niet ongebruikt. De kerk was er echter niet best aan toe blijkens een citaat van ene Stephaan Hanewinkel uit 1798:

"De kerk is een groot gebouw; zij moet, vooral van binnen, zeer schoon geweest zijn, doch thans is zij vervallen".

Het grootste probleem was om weer aan geld te komen voor de restauratie. Daarnaast wensten de protestanten zich niet zomaar gewonnen te geven.

De gemeentelijke overheid, in de franse tijd municipaliteit genoemd, had in 1798 bij rechtsgeleerden geïnformeerd hoe men de abt van Postel kon dwingen de restauratiekosten te dragen.

Dit ten onrechte, want sinds 1795 kreeg de staat de tienden van de kerk en had daardoor automatisch de onderhoudsplicht voor de kerk.

Nadat de katholieken aan de protestanten duidelijk hadden gemaakt dat zij de kerk terug wilden werd een gevolmachtigde commissie samengesteld die een regeling voor de overname zou opstellen.

Op 16 juli 1798 was er een raadsvergadering en toen legde de gereformeerde gemeente het volgende voorstel op tafel:

1. De gereformeerde gemeente doet afstand van de grote kerk, de inkomsten, de rente, de landerijen, de huizen, etc.
De inboedel van de kerk; preekstoel, orgel, banken, kronen, kettingen en andere losse meubels blijven eigendom van de gereformeerden en worden door hen meegenomen.
De katholieke gemeente doet afstand van de schuurkerk met terreinen en bomen.
2. Wanneer de katholieken hiermee niet accoord gaan is een mogelijke oplossing het delen van de kerk.
De protestanten behouden dan het koorgedeelte voor de godsdienstoefeningen.
De katholieken krijgen de orgelzolder en zorgen voor een afscheiding (muur) tussen het koor en de rest van de kerk.
3. Wanneer men het met punt twee ook niet eens is wil de gereformeerde gemeente afstand doen van de kerk als er voldoende geld op tafel komt om een eigen kerk te kunnen bouwen.

Van augustus 1798 tot oktober 1799 stond Henricus van Hoeck in briefwisseling met de heer Petrus Verhoysen, representant van het vertegenwoordigend lichaam in Den Haag.

Op 14 september 1799 kwam er een telling hoeveel zielen de Helmondse bevolking omvatte.

De uitslag: 1 Lutheran
 59 Gereformeerden
 2355 Katholieken.

Samen 2415 zielen, geen indrukwekkend getal, maar uit de verhouding blijkt duidelijk wie de meeste aanspraak op de grote kerk konden maken.

De protestanten morden nog wat, maar de katholieken hadden de verwachting dat de kerk per januarië 1800 in hun bezit zou komen.

Meubilair, aan de protestanten toegewezen, werd echter door hen niet opgehaald.

De katholieken dienden daarop een klacht in.

Er werden door de gereformeerden inmiddels geen godsdienst-oefeningen meer in de kerk gehouden.

De municipaliteit bepaalde toen dat de katholieken, wanneer de meubels van de protestanten niet werden opgehaald, zij dat meubilair op het gemeentehuis konden opslaan.

Uiteraard op kosten van diezelfde protestanten.

Stephaan Hanewinkel schreef begin 1800:

"De kerk is weer in het bezit der roomsen".

Daarmee waren de problemen echter niet opgelost, integendeel, zij leken nog veel groter te worden.

Het zou in ieder geval nog 5 jaar duren voordat de kerk in gebruik genomen werd!

wordt vervolgd...

BRABANTSE GEMEENTEWAPENS.

In april hield de heer Kees van Berendonk een lezing over heraldiek en banistiek voor onze heemkundekring.

De heer Berendonk gaf ons eerst enkele hoofdregels die bij heraldiek of "wapenkunde" gelden.

Er zijn twee "metaalkleuren": goud (geel) en zilver (wit).

Verder worden voornamelijk gebruikt: rood, blauw, groen en zwart.

In één wapen mag nooit metaal op metaal of kleur op kleur gebruikt worden. Dus geen goud op zilver of bv. rood op blauw.

De wapens waren (en zijn) de herkenningstekens van adellijke familie's en van de steden.

De vlaggen of banieren dienden eveneens om vriend en vijand te onderscheiden en als symbool voor een familie, een groep en later voor een land.

Brabant kende een veelheid van adellijke familie's en dus wapens. Na 1648 (einde 80-jarige oorlog) zijn vele wapens verloren gegaan daar het gewest Brabant geen eigen bestuur meer had, maar werd geregeerd vanuit Den Haag.

Toen echter in 1815 het Koninkrijk der Nederlanden werd gegrondvest wilde koning Willem I dat iedere gemeente een eigen wapen zou gaan voeren.

De Hoge Raad van Adel moest dat regelen.

In de meeste steden gaf dat geen moeilijkheden.

Op het platteland was dat anders.

Sommige gemeenten waren "nieuw", andere herbergden diverse oude "heerlijkheden" binnen één grondgebied.

Waren er wel wapens geweest? Men wist het vaak niet.

Soms werden op oude lakzegels de "blazoenen" (datgene wat op het wapen stond afgebeeld) teruggevonden.

Ook werden oude parochiestempels wel als gemeentewapen genomen.

Over de kleuren van de wapens tastte men vaak in het duister. De koning nam het besluit om in al die gevallen de kleuren van het Rijkswapen toe te passen: goud in blauw.

In Brabant hebben vele gemeenten zich, helaas, maar wat aan laten praten en zitten nu nog opgescheept met symbooltjes die nergens op slaan. Chaam bijvoorbeeld heeft drie kammetjes in haar wapen, vanaf de vorige eeuw. Waar die op slaan is Kees van Berendonk volslagen duister. Dat wapen is hem dan ook een doorn in het oog.

Hij heeft veel oude wapens gereconstrueerd, waarbij zijn vak; hij is gepensioneerd tekenleraar; hem goed van pas kwam.

Van Berendonk probeert zoveel mogelijk historische gegevens te achterhalen, om een zo verantwoord mogelijk ontwerp te vervaardigen.

Naast wapens ontwerpt hij ook gemeentevlaggen, waarbij hij zich laat inspireren door het rijke verleden van Brabant. Uitgangspunt voor hem is steeds de oorspronkelijke Brabantse vlag: rood-wit of blauw-wit geblokt.

Volgens Kees van Berendonk is ook het bekende "brabants bont" eigenlijk een soort verzetsdaad geweest na de 80-jarige oorlog, waarbij de Brabanders, overheerst door de Republiek der Zeven Provinciën, zich tooiden met hun "nationale" vlag.

Vele dia's verduidelikten het betoog van de spreker.

Helmond werd natuurlijk niet vergeten.

Het huidige gemeentewapen is vastgesteld in 1924. Een toernooihelm met eiketakjes en een vogeltje: zilver op een achtergrond van rood.

Het middeleeuwse wapen was anders. (zie afbeelding). Een belangrijk punt van kritiek is dat de helm op het tegenwoordige wapen naar rechts gekeerd is.

In de middeleeuwse wapens staan leeuwen, helmen, ridders e.d. naar links afgebeeld.

Men had tijdens een gevecht het schild, waarop het wapen, aan de linkerarm. Rechts hanteerde men het zwaard.

Een leeuw keerde zich naar de strijd toe!

Stadszegel rond 1230

Het oudste bekende stadswapen

Randtekst:

'S(igillum) Burguncium et Opidi
de Helmont'

d.w.z. zegel van de poorters en
van de stad Helmond

Een ander punt waarin de gemeente Helmond zich tekort doet vormt de gemeentevlag.

Twee fantasieloos aan elkaar genaaide lapjes: rood en wit. Dit is een textielstad onwaardig, aldus de heer Van Berendonk. Volgens hem is de middeleeuwse vlag zilver (wit) met smalle banen rood.

Het ontwerp dat hij aan de hand van dia's toonde was in ieder geval kleurrijker dan de huidige vlag en historisch gezien zeker zo verantwoord.

Kees van Berendonk kreeg zijn toehoorders in ieder geval tot hardop meedenken over Helmonds wapen en vlag.

Zeker nu de gemeente Helmond bestaat uit meerdere plaatsen zou het beslist aan te bevelen zijn een nieuw wapen te ontwerpen.

Daarbij zouden Stiphout, Mierlo-Hout en Brouwhuis zeker hun bijdrage kunnen leveren!

Lezing door de heer P. Drijvers.

Op 22 mei jl. hield de heer P. Drijvers, architect te Oisterwijk een lezing over de Brabantse boerderij in het Brabantse landschap.

In Nederland treffen we 5 typen boerderijen aan:

1. Het kop-hals-romp-type; De kop is het woonhuis, de romp dient als schuur.
2. De stelphoeve, gebouwd op een vierkant; vooral te vinden in Noord-Holland.
3. Het loshoes. De hele boerderij bestaat uit één grote ruimte, als zodanig niet meer in gebruik. In het oosten van het land zijn er nog 3 of 4 te vinden.
4. De gesloten hoeve in Limburg

5. De Brabantse langgevelboerderij: een langgerekt gebouw met oorspronkelijk alleen glas in de bovenlichten, de andere ramen waren afgesloten met luiken. Veel licht was er ook niet nodig, men kon toch niet lezen.

Tussen het woonvertrek en de stal was het zg. lampegat, waar men een petroleumlamp kon plaatsen.

Bij het bouwen van een boerderij werden eerst de gebinten geplaatst, daarop de kap en dan het dak. De wanden, van hout of van steen, hadden niets te dragen. Het dak werd bedekt met riet of roggestro.

De arme boeren gebruikten voor de gebinten het (kromme) eikehout dat in de buurt gekapt werd; de rijke boeren lieten hout uit de Scandinavische landen komen: wel recht maar zacht.

Aan de hand van dia's liet de heer Drijvers zien hoe een Brabantse boerderij er uit dient te zien: eenvoudig, onopvallend. Zij moet bescherming bieden aan mens en dier; de kleur van de luiken is donkergroen, de kozijnen oker, de ramen wit.

Teveel boerderijen gaan verloren door ondeskundige verbouwingen.

De heer Drijvers eindigde zijn boeiende voordracht met een dringend beroep op ons allen, te helpen redden wat er nog te redden valt.

T.S.

Van de stichting muziek museum Helmond ontvingen wij een schrijven waaruit het volgende:

STICHTING MUZIEK MUSEUM HELMOND

Uit persberichten zal de leden van de Heemkundekring wel bekend zijn dat onlangs een nieuwe stichting is opgericht, en wel de Stichting Muziek Museum Helmond.

Doel van de stichting is het bijeenbrengen van alle soorten muziek, instrumenten, muziekwerken, onderdelen van instrumenten foto's, grammofoonplaten, kortom alles wat er op muziekgebied beschikbaar is en de moeite waard is om bewaard te blijven.

Een paar voorbeelden: We kregen een ruim 50 jaar oude mondharmonica, krom gebogen, dat destijds wel een Frans mond-muziekske genoemd werd.

Daarnaast hebben we een collectie grammofoonplaten, waaronder twee van Caruso, enkele kaarten met muziek en tientallen oude wijsjes, alles op 78 toeren platen. Bedoeling is om die op band te zetten, waarvoor echter een 78 toeren grammofoon nodig is.

Th. Merkx
Eksterstr. 6
Helmond.

Belangstellende leden kunnen kontakt opnemen met de heer Merkx.

MEDEDELINGENCURSUS OUD SCHRIFT

+++++

De gemeentelijke archiefdienst van Helmond organiseert voor de komende wintermaanden een cursus oud-schrift. Deze cursus bestaat uit tien lessen, die vanaf 1 november a.s. iedere dinsdagavond van 19.30 tot 21.00 zullen worden gegeven in het gebouw van de gemeentelijke archiefdienst, Kerkstraat 19.

Aan de hand van te lezen teksten zal nader worden ingegaan op verschillende aspecten van de geschiedenis van Helmond en Peelland. De selectie van de teksten is zodanig dat zowel de beginners als de gevorderden voldoende aan bod zullen komen.

Voor deze cursus kan men zich nu reeds opgeven bij het secretariaat van de Heemkundekring. Het cursusgeld en de preciese data van de lessen zullen nog nader worden bekend gemaakt.

NIEUWE LEDEN DIE WIJ VAN HARTE VERWELKOMEN ZIJN:

De Gemeentelijke Archiefdienst van Helmond.

KOPJ.

De redactie roept de heemkundelieden op om bijdragen te leveren voor het blad, dat niet alleen vóór de leden is, maar ook dóór de leden samengesteld wordt.

Allen die deze keer hun bijdrage leverden onze welgemeende dank.

de redactie.

